

УДК 378.14

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ТУРИЗМУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Лоїк Г.Б.

Відокремлений підрозділ «Львівська філія
Київського національного університету культури і мистецтв»

У статті розглянуто питання про багаторівневність освітніх цілей у підготовку майбутніх менеджерів туризму. За основу дослідження взято проектну технологію, яка забезпечила ефективність підготовки майбутніх менеджерів туризму. Розглянуто питання з використанням таксономії Блума. Виділено такі етапи процесу: ідентифікація і переказування; розуміння; використання; аналіз; синтез; оцінювання. Кожний рівень охарактеризований з точки зору його завдань і наслідків реалізації.

Ключові слова: майбутні менеджери туризму, готовність, рівні професійної готовності, таксономія Блума, проектна технологія.

Постановка проблеми. Туризм знаходить все більше поширення в усьому світі. Це одна з прибуткових галузей народного господарства будь-якої країни, тому підготовка фахівців галузі туризму в університетах набуває все більшого значення. Ефективність організації туристичної справи багато в чому залежить від якості підготовки фахівців даної галузі у вищих навчальних закладах. Серед технологій, які суттєво впливають на підготовку майбутніх менеджерів туризму, ми виділили інформаційно-комунікаційні і проектна технології.

Нашими дослідженнями показано, що гальмом для їх підготовки є низький рівень впровадження інформаційно-комунікаційних технологій та недотримання освітніх цілей за Блумом. Вплив інформаційно-комунікаційних технологій ми розглянули в наших попередніх роботах.

Тому **метою статті** було обрано визначення різних рівнів освітніх цілей і як вони дотримуються з використанням проектною технології. Така мета обумовлена тим, що нагальним стає питання про підвищення якості підготовки фахівців туризму порядком денний постало питання про підвищення професіоналізму фахівців сфери туризму. Однією з найбільш затребуваних [2] професій стає професія менеджера туризму, який відповідає би європейському та світовому рівню за професійною компетентністю [16].

Аналіз наукових праць з проблеми. Проведений аналіз психолого-педагогічної літератури показав, що питання підвищення рівня готовності фахівців туристичної галузі знаходиться в центрі уваги науковців: філософію туризму досліджували В. Антоненко, І. Зязюн; теоретико-методологічні основи підготовки фахівців туристичної сфери розглядали Н. Закордонець, Л. Савчук, Л. Сакун, М. Скрипник, В. Федорченко та ін.; модель професійної компетентності фахівця нової генерації сфери туризму обґрунтовували Л. Кнодель, В. Лозовецька, Г. Лоїк, В. Шафранський та ін.

Основний зміст статті. Одним із шляхів забезпечення якості підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі є впровадження проектною технології. Проектна технологія є прикладом технології, яка відродилася з давніх часів. Саме нині проектна технологія спроможна проявитися в усіх іпостасях, сприяючи якісній підготовці фахівців, оскільки забезпечує розвиток самостійності студентів. Робота над навчальним проек-

том базується на праксеологічному і особистісно орієнтованому підходах. Адже навчальне проєктування орієнтоване на самостійну діяльність студентів: індивідуальну, парну або групову, яку виконують протягом певного часу [8].

Відмінністю цієї технології від інших є те, що при її реалізації використовується проблемний метод, при якому викладач має можливість ставити завдання, тобто робота є керованою, але самостійно виконана [7, с. 34-37].

Проектна технологія базується на методиці Intel «Навчання для майбутнього». Її впровадження полегшує, а відповідно підвищує ефективність, підготовки майбутніх менеджерів до практичної діяльності [16].

Виконання проєктів студентами забезпечувалося саме цією методикою оскільки її впровадження:

- є ефективним при використанні інформаційно-комунікаційних технологій;
- проектна методика забезпечує самостійність у виконанні завдань;
- забезпечує практичну спрямованість підготовки майбутніх менеджерів туризму;
- сприяє підвищенню конкурентноздатності студентів на ринку праці [5].

Запропонована педагогічна технологія базується на праксеологічному підході. Ефективність цього підходу полягає у професійному спрямуванні навчального процесу. *Праксеологічний підхід* має статус програмно-концептуального проєкта. Однією з особливостей цього підходу є те, що він сприяє навчально-пізнавальній діяльності суб'єктів освітнього процесу (оптимізації майбутньої професійної діяльності фахівців, у нашому випадку, майбутніх менеджерів туризму).

Праксеологічний підхід упорядковує діяльність викладача і студентів і передбачає три співвідносних рівні аналізу:

- 1) типологія професійних дій у туристичній справі;
- 2) розробка ефективних нормативних систем діяльності викладача і студентів;
- 3) аналіз історії розвитку туристичної справи [3]. Цей підхід сприяє розвитку умінь аналізу та синтезу, що має суттєве значення в підготовці фахівців.

Однією з особливостей проектною технології є процес цілепокладання, який пов'язаний з рівнями освітніх цілей Блума. Цей процес розглядається в двох напрямках:

- перевірка цілепокладання і адекватний контроль якості засвоєння навчальної програми;
- розвиток особистості студента.

Цю функцію беруть на себе категорії цілей та ієрархія рівнів, які називають педагогічними таксономіями [6].

«Таксономія» – це класифікація і систематизація явищ та об'єктів, що базується на природних взаємозв'язках, які відображають послідовність опису послідовно розміщених категорій за наростанням складності [6].

Наші дослідження показали, що застосування педагогічних таксономій забезпечує можливість:

- зосереджувати зусилля на головному;
- внести елемент прозорості у навчальний процес;
- створювати еталони оцінювання навчальної діяльності [14].

Б. Блум розробив «Таксономію», де описав цілі когнітивної діяльності. Блум окреслив шість рівнів освітніх цілей, які використовуються для визначення розвитку в учнів/студентів навичок мислення високого рівня (аналіз, синтез, оцінювання) [15].

Подамо характеристику цих рівнів.

Перший рівень освітніх цілей. На цьому рівні діяльність викладача є суттєвою і визначальною. Адже від здатності викладача навчити студента слухати матеріал, що подається, запам'ятовувати його, відтворювати залежить ефективність навчальної діяльності студента на наступному рівні. Усі перераховані дії розвивають у студента мислення, забезпечують здатність до розмірковувань. Пройшовши перший рівень студент буде готовий не просто прийняття матеріалу, а до його розуміння, що вимагається від нього другому рівні освітніх цілей. Загальна назва цього рівня може бути охарактеризована як ЗНАННЯ. На цьому рівні спільна діяльність викладача і студента полягає у такому: викладач розказує, показує, вказує. Студент слухає, запам'ятовує, засвоює.

На другому рівні освітніх цілей (розуміння) збільшується внесок у навчальну діяльність студентів. Вони починають розуміти навчальний матеріал, дають йому пояснення, пов'язують теоретичний матеріал з практикою. Діяльність викладача полягає в звірці з правильними підходами, співставленням і експериментуванні. Студент обговорює, розпізнає, переказує пояснює, демонструє приклади. Це забезпечує самостійну пізнавальну діяльність студента.

На цьому рівні значна увага приділяється самостійній пізнавальній діяльності студента.

Третій рівень освітніх цілей (використання) має певні особливості: викладач спостерігає, звертає увагу, допомагає, коректує. Студент використовує і впроваджує поради, проводить розрахунки демонструє, що розроблено, ілюструє, співвідносить, описує в загальних рисах

Цей рівень є значущим у підготовці фахівця [12].

Наявність четвертого рівня (аналіз) забезпечує можливість розвитку продуктивного мислення, здатності до прийняття рішень, умінь виділяти головне. Рівень аналізу характеризує сформовану професійну компетентність, здатність самостійної діяльності, до виконання службових обов'язків. На цьому рівні викладач су-

проводить, наставляє, допомагає з джерелами інформації. Студент аналізує, упорядковує, систематизує, порівнює, встановлює зв'язки, ставить запитання і відповідає на них, відокремлює головне від другорядного, впорядковує матеріал. Студенти, які досягають цього рівня найбільш бажані, оскільки саме вони здатні перебувати на п'ятому рівні освітніх цілей.

Як правило п'ятого рівня (синтез) досягають студенти, які є творчими особистостями. Цей рівень є проявом творчих здібностей студента, що формуються як результат проходження попередніх етапів(рівнів). Досягти цього рівня може не кожний студент, хоч до того потрібно прагнути.

Психолог В. Моляко визначає творчі здібності як «системне утворення особистості, що є координатором, регулятором, стимулятором творчої діяльності, сприяє знаходженню тих рішень, які дають можливість людям краще пристосовуватися до світу, оточення, інших людей, до самої себе» [4].

Самим бажаним, але і самим складним є шостий рівень освітніх цілей – оцінювання. Цей рівень, самореалізації, самооцінювання, сформованої саморефлексії.

На цьому рівні викладач прояснює, допускає, визначає, приводить до згоди. Студент оцінює, аргументує, доказує, приводить показники до стандарту.

Саме використовуючи запропоновані Б. Блумом рівні освітніх цілей, ми впровадили проектну технологію, яка, на нашу думку, дозволить готувати фахівців різного рівня, в залежності від їх здібностей.

Проектна технологія передбачає розв'язання студентами будь-якої проблеми, яка передбачає використання різноманітних методів, засобів навчання, інтегрування знань, умінь з різних галузей науки, техніки, творчості. Суть проектної технології – стимулювання інтересу студентів до певних проблем, які передбачають володіння визначеною сумою знань та через проектну діяльність показ практичного застосування надбаних знань [9, с. 68].

Розглянемо практичну реалізацію проектної технології. Проектну технологію ми впроваджували, використовуючи роботу в групах. На початку вивчення дисципліни студентам запропоновано організувати туристичне агентство за певним напрямом роботи, що відповідає видам туризму. Вони були розподілені на групи з 4 чоловік, кожна група одержувала свій напрямок із запропонованих тем проектів [2].

Приклад тем проектів.

1. *Море, пісок, сонце і ВИ! (пляжний туризм).*
2. *Навколо світу з вітром! (екскурсійний туризм).*
3. *Кордони справи не завада (діловий туризм).*
4. *Через терни до життя! (рекреаційний туризм).*
5. *Поринь у вир традицій (етнічний туризм).*
6. *Краса тіла, краса душі (спортивний туризм).*
7. *З вірою в серці (релігійний туризм).*
8. *Будь активним і цікавим! (пригодницький туризм).*
9. *В єдності з природою! (екстремальний туризм).*

10. Кожна травинка – цілий світ! (Зелений туризм).

При роботі над проектом викладач зацікавлював студентів у набутті знань, які їм знадобляться в житті, тому на початку проекту ставиться ключове питання. Розглянемо на прикладі однієї з тем [2].

1. *Пляжний туризм – це активний чи пасивний вид відпочинку?*

2. *Цікаво чи модно?*

3. *Відпочинок чи бізнес?*

Викладач повинен підказати, де здобути інформацію та про що. Для цього Наводиться список інформаційних джерел. Робота над проектом розрахована на самостійну (індивідуальну, групу, парну) діяльність студентів.

Коли цілі і задачі поставлені, студенти в групах проходять такі етапи: «дослідників», «аналітиків», «практиків», «винахідників»:

– «Дослідник» – розглядають завдання знайомим способом;

– «Аналітик» – розглядають всі види туризму та порівнюють чим вони схожі, чим відрізняються;

– «Практик» – розглядають способи організації роботи туристичної фірми та необхідну документацію;

– «Винахідник» – знаходять методи та технології роботи туристичної фірми для покращення обслуговування туристів.

У результаті створення цього проекту студенти оформляли портфоліо і отримали практичні знання, які вони можуть використовувати у своїй професійній діяльності. Студенти оформили результати своєї роботи над проектом у вигляді презентації, публікації та Web-сторінки.

Таким чином, результати дослідження показали, що впровадження проектною технологією з орієнтацією на таксономію Блума дає позитивні результати.

Висновки. Впровадження сучасної парадигми освіти сприяє дослідженню навчального процесу в вищих навчальних закладах. Серед найбільш поширених технологій, які пропонуються для ефективності навчального процесу, досліджували проектну технологію, яка підпорядковується таксономії Блума. Орієнтація на таксономію дозволило визначити цілі кожного рівня освітніх цілей, що дозволило правильно розробити завдання дослідження і виконати їх. Проектна технологія дійсно ефективно впливає на підготовку майбутніх менеджерів туризму.

Список літератури:

1. Выготский Л. С. Развитие высших психических функций / Л. С. Выготский // Л. С. Выготский Собр. соч. В 6 т. Т. 4. – М.: Педагогика, 1982. – 344 с.
2. Лоїк Г. Б. Загальні засади підготовки менеджерів туризму з використанням інформаційних технологій / Г. Б. Лоїк // Науковий вісник Чернівецького університету: зб. наук. пр. / наук. ред. Руснак І. С. Вип. 589. Педагогіка та психологія. – Чернівці: ЧНУ, 2011. – С. 110-116.
3. Мельничук І. М. Теорія і практика професійної підготовки майбутніх соціальних працівників засобами інтерактивних технологій: монографія / І. М. Мельничук. – Тернопіль: Економічна думка, 2010. – 326 с.
4. Моляко В. А. Творческая одаренность и воспитание творческой личности / В. А. Моляко. – К.: Знання, 1991. – 20 с., с 39.
5. Морзе Н. В. Intel Навчання для майбутнього: методичні рекомендації для тренерів-методистів / Н. В. Морзе, Н. П. Дементівська. – IntelComporation, 2005. – 124 с.
6. Морзе Н. В. Комп'ютерні технології для розвитку учнів та вчителів [Електронний ресурс] / Н. В. Морзе, Н. П. Дементівська. – Режим доступу до журналу: <http://www.ime.edu-ua.net/em1/content/06mnvtpd.html>.
7. Осмоловський А. Від навчального проекту до соціальної самореалізації особистості / Осмоловський А., Василенко Л. // Шлях освіти. – 2000. – № 2. – С. 34-37.
8. Педагогічні технології у неперервній професійній освіті: монографія / С. О. Сисоєва, А. М. Алексюк, П. М. Волонник, О. І. Кулчицька, Л. С. Сігаєва, Я. В. Цехмістер та інші; За ред. С. О. Сисоєвою. – К.: ВІПОЛ, 2001. – 520 с.
9. Родигин Л. А. Информационные технологии в гостиничном и туристском бизнесе / Л. А. Родигин. – М.: РМАТ, 2002. – 138 с.
10. Романишина Л. М. З досвіду формування інформаційної компетентності майбутніх учителів хімії в педагогічному університеті Л. М. Романишина, В. В. Арестенко // Наукові записки ТНПУ імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка. – 2008. – № 3. – С. 26-29.
11. Сидоренко О. Л. Модернізація фахової підготовки майбутніх фахівців засобами комп'ютерних технологій / О. Л. Сидоренко // Формування професіоналізму майбутнього фахівця в контексті вимог Болонського процесу: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (22-23 травня 2008 р.). – Одеса: ОНУ ім. І. І. Мечнікова, 2008. – С. 195-196.
12. Солдатенко М. М. Деякі особливості науково-пізнавальної діяльності майбутніх учителів / М. М. Солдатенко // Науковий вісник Миколаївського державного університету. – 2008. – Вип. 20. – С. 20-27.
13. Федик О. Л. Розвиток пізнавальної активності майбутніх офіцерів-прикордонників у процесі навчання фахових дисциплін: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 // Олександр Леонідович Федик – Хмельницький, 2010. – 174 с.
14. Чупрасова В. И. Современные технологии в образовании [Електронний ресурс] / В. И. Чупрасова. – Режим доступу до журналу: www.5ka.ru/62/36738/1.html.
15. Anderson L. A Taxonomy for Learning, Teaching and Assessin: A revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives / L. Anderson, D. R. Krathwohl. – New York: Longman, 2001. – 202 p.
16. Loik Galyna Bogdanivna Model of shaping professional competence of future tourism managers: its experimental verification and efficiency / Galyna Bogdanivna Loik // Приднестровский научный вестник. – № 6. – С. 123-129.

Лоик Г.Б.

Обособленное подразделение «Львовский филиал
Киевского национального университета культуры и искусств»

ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ МЕНЕДЖЕРОВ ТУРИЗМА В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

Аннотация

В статье рассмотрен вопрос о многоуровневости образовательных целей в подготовке будущих менеджеров туризма. Основой исследования избрано проектную технологию, которая обеспечила эффективность подготовки будущих менеджеров туризма. Рассмотрены вопросы с использованием таксономии Блума. Выделены следующие этапы процесса: идентификация и перевода, понимание; использования; анализ; синтез; оценивания. Каждый уровень охарактеризован с точки зрения его задач и последствий реализации.

Ключевые слова: будущие менеджеры туризма, готовность, уровни профессиональной готовности, таксономия Блума, проектная технология.

Loik G.B.

Separated Subdivision «Lviv Branch
of Kyiv National University of Culture and Arts»

FUTURE TOURISM MANAGERS PREPARATION IN MODERN CONDITIONS

Summary

The article describes the issue of multi-level educational goals in the future tourism managers preparation. The project technology, which provided the effectiveness of training future tourism managers was taken as a basis of the problem. The question of using Bloom's taxonomy is considered. The following process stages are defined: identification and remittance; understanding; usage; analysis; synthesis; evaluation. Each level is characterized in terms of its tasks and the implications of its implementation.

Keywords: future tourism managers, readiness, level of professional readiness, Bloom's taxonomy, project technology.